

Informace ze zdravotnictví Plzeňského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Plzeň
10.6.2004

4

Tuberkulózní a respirační nemoci - činnost oboru v Plzeňském kraji v roce 2003

*Tuberculosis and Diseases of the Respiratory System - Activity in Branch
in the Plzeňský Region in 2003*

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru tuberkulózy a respiračních nemocí v Plzeňském kraji v roce 2003 obsahuje údaje o ambulantní péči v členění podle druhu zdravotnického zařízení a podle území z oblastí personálního zajištění, činnosti a o dispenzarizovaných osobách pro vybrané diagnózy. Je doplněna také základními ukazateli lůžkové péče v nemocnicích.

Summary

Information on health service activity in the branch of tuberculosis and diseases of the respiratory system in the Plzeňský region in 2003 contains data about out-patient care by type of establishment and by districts of the region, data about personnel capacity, activity and about patients followed up for selected diagnoses. It is supplemented by basic indicators on in-patient care in hospitals.

Činnost ambulantních oddělení tuberkulózy a respiračních nemocí je statisticky sledována prostřednictvím výkazu A (MZ) 1 - 01 za rok 2003, který vyplňuje každé oddělení (pracoviště) oboru ve všech zdravotnických zařízeních bez ohledu na jejich zřizovatele, činnost lůžkových zařízení je obsahem výkazu L (MZ) 1 - 02 o lůžkovém fondu a jeho využití za rok 2003, který vyplňuje každé lůžkové oddělení ve všech zdravotnických zařízeních bez ohledu na jejich zřizovatele. Výkazy jsou součástí Programu statistických zjišťování Ministerstva zdravotnictví ČR, který vyšel ve Sbírce zákonů ČR, částka 163 ze dne 19. listopadu 2002, formou vyhlášky ČSÚ č. 470/2002 Sb. a jejích samostatných příloh. Program byl sestaven v souladu se zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Pro výpočet relací byly použity údaje Českého statistického úřadu.

Návratnost výkazů v oboru tuberkulózy a respiračních nemocí (dále jen TRN) činila v roce 2003 100 %. Údaje poskytlo celkem 31 zdravotnických zařízení, ve kterých pracovalo k 31.12.2003 celkem 26,74 lékařů (z toho 0,21 smluvních) a 45,55 středních zdravotnických pracovníků (z toho 0,00 smluvních). Tyto ukazatele jsou vždy uváděny v tzv. přepočteném počtu = součet úvazků. Ambulantní péče je z 64 % poskytována v samostatných ordinacích lékařů specialistů, z 26 % v ambulantní části lůžkových zdravotnických zařízení a z 10 % v ostatních zdravotnických ambulantních zařízeních (např. na poliklinice, ve věznici). Jednotlivé okresy Plzeňského kraje se v dosažitelnosti péče v oboru TRN liší, nejhůře dosažitelná péče je v okrese Klatovy (2,12), nejsnáze okrese Plzeň-město (9,09), měřeno vždy přepočteným počtem lékařů na 100 tisíc obyvatel. Celkově je dosažitelnost tohoto oboru v Plzeňském kraji vyšší než v ČR (průměr kraje je 4,86 oproti republikové hodnotě 3,14).

V průběhu roku 2003 poskytla oddělení a pracoviště TRN celkem 150 157 ošetření - vyšetření (dále jen ošetření), je to o 7,8 % méně než v roce 2002. Nejvíce ošetření na 10 tisíc obyvatel vykazuje okres Plzeň-město, má téměř dvojnásobný počet lékařů v tomto oboru na 100 tisíc obyvatel než je průměr kraje, ale v počtu ošetření na lékaře a den je pod republikovým i pod krajským průměrem, a to i přesto, že k lékařům v Plzni-městě dojíždí pacienti z přilehlých okresů. Okres Plzeň-sever má nejnižší počet ošetření na 10 tisíc obyvatel, má téměř nejméně lékařů v přepočtu na 100 tisíc obyvatel (horší relaci má jen okres Klatovy) a i v počtu ošetření na lékaře a den je poslední z našich okresů, hluboko pod republikovým a krajským průměrem. Naproti tomu okres Klatovy má sice skoro nejméně lékařů na 100 tisíc obyvatel a dost málo ošetření na 10 tisíc obyvatel, ale počet ošetření na lékaře a den je nejvyšší, vyšší než krajský a republikový průměr. Konkrétní hodnoty těchto ukazatelů lze vyčíst z tabulky o personálním zajištění oboru v kraji. Pro názornost je pod tabulkou umístěn graf.

Ambulantní pracoviště TRN evidovala v roce 2003 celkem 6266 osob se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou, z toho děti mladší 15ti let představovaly 7,1 %. Osoby, které byly v kontaktu s bakteriologicky ověřenou tuberkulózou (skupina R2) tvoří 54,8 % z celkového počtu osob se zvýšeným rizikem onemocnění TBC. Riziko onemocnění TBC v porovnání s rokem 2002 stoupl v kraji o 10 %.

Pro vyšší riziko onemocnění plicní rakovinou bylo evidováno na pracovištích TRN 7 480 osob. Jedná se o silné kuřáky, osoby s dysplastickými buňkami ve sputu a o osoby s profesionální expozicí kancerogenů.

V dispenzární péči, která je významnou součástí práce ambulantního pneumologa, bylo pro netuberkulózní onemocnění dýchacího ústrojí v roce 2003 sledováno 28 157 osob, nově zjištěná onemocnění se podílela na celkové dispenzarizaci 12,5 %. Pro cytologicky nebo histologicky ověřené zhoubné novotvary bylo dispenzarizováno celkem 434 osob, z toho 77 % tvoří skupina mužů. Porovnáním hodnot přepočtených na 10 tisíc obyvatel je v Plzeňském kraji dispenzarizováno pro toto nejzávažnější onemocnění o polovinu méně osob než je celorepublikový průměr. Nejčastější příčinou dispenzarizace je chronická bronchitis a astma bronchiale. Je však třeba poznamenat, že pro lehčí formy astmatu mohou být osoby dispenzarizovány také u lékařů alergologů (konkrétně pro dg. J45.9).

Pro úplnou informaci o činnosti oboru TRN v našem kraji jsme do materiálu zařadili také základní ukazatele využívání lůžkového fondu plicních oddělení nemocnic a odborných léčebných ústavů. V našem kraji jsou 2 plicní lůžková oddělení z celkových 44 v ČR, a to v Plzni a v Klatovech. Průměrná ošetřovací doba na těchto odděleních je 9,0 dne, nižší než v ČR (12,0). Vedle toho máme 2 odborné léčebné ústavy se třemi odděleními TRN z celkových 24 ústavů v ČR, a to v okrese Rokycany 2 oddělení v léčebně TRN a v okrese Plzeň-jih 1 oddělení v Psychiatrické léčebně Dobřany. Jejich průměrná ošetřovací doba 63,7 dne je ve srovnání s ČR s hodnotou 36,6 dne téměř dvojnásobná.

Zpracovala: MUDr. Alena Šrámková

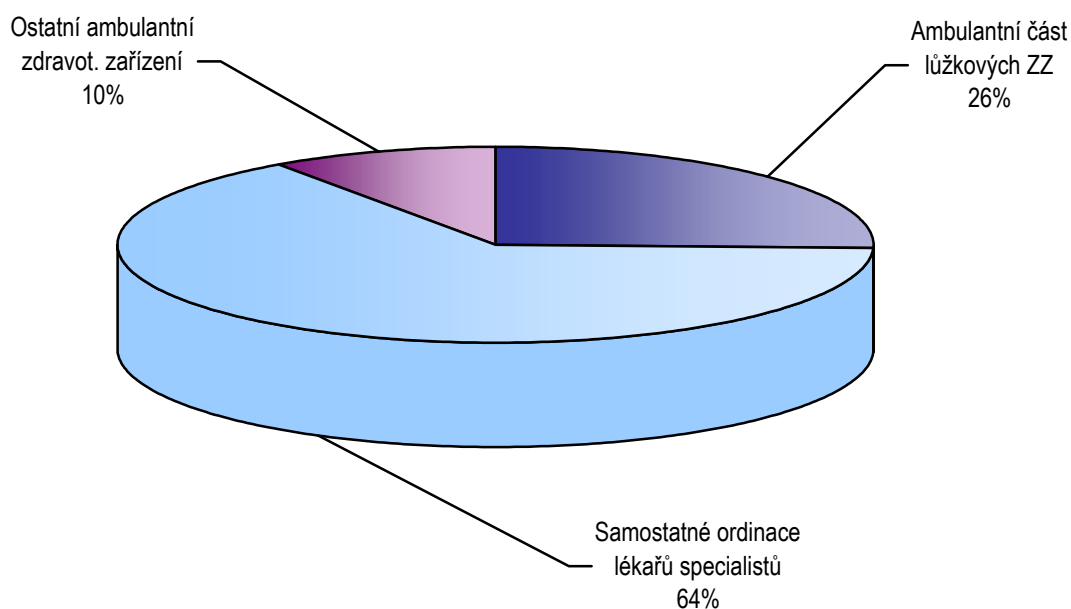
ÚZIS ČR, Plzeňský krajský odbor
nám. Míru 3, 301 00 Plzeň
tel.: 377 375 573
e-mail: sramkova@uzis.cz
<http://www.uzis.cz>

Personální zajištění a počet ošetření (vyšetření) v ambulantních zdravotnických zařízeních

Druh zdravotnického zařízení	Počet ZZ a pracovišť	Počet zaměstnanců ¹⁾		Počet ošetření (vyšetření)			
		lékaři	SZP	celkem		z toho očkování BCG	na 1 lékaře ¹⁾
				absolutně	v %		
Ambulantní část lůžkových ZZ	8	6,83	19,33	28 100	18,7	996	4 114
Samostatné ordinace lékařů specialistů	19	17,30	21,82	110 714	73,7	3 881	6 400
Ostatní ambulantní zdravot. zařízení	4	2,61	4,40	11 343	7,6	1 533	4 346
Plzeňský kraj	31	26,74	45,55	150 157	100,0	6 410	5 615

¹⁾ Součet úvazků (včetně smluvních)

Struktura ambulantních lékařů TRN podle druhu zdravotnických zařízení v Plzeňském kraji roce 2003

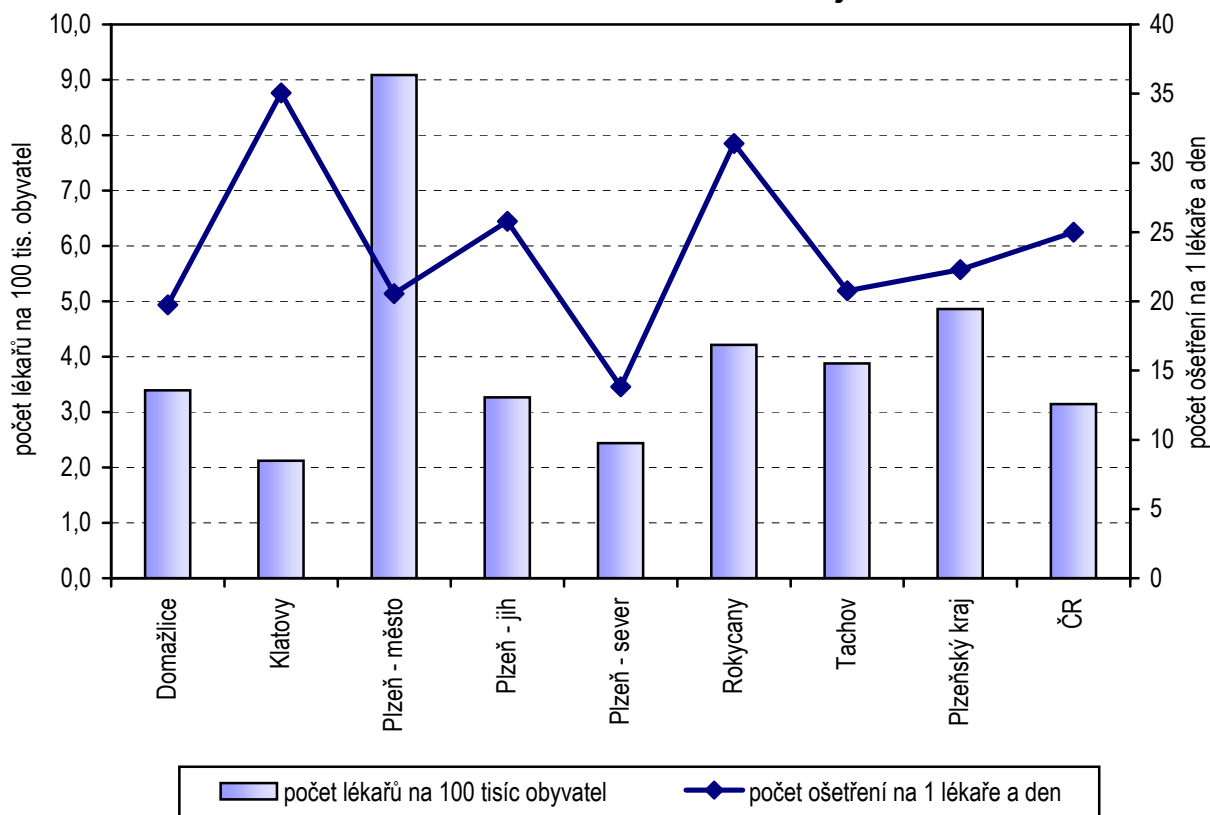

Personální zajištění a počet ošetření (vyšetření) dle územních celků

Území, okres	Počet ZZ a pracovišť	Počet zaměstnanců ¹⁾			Počet ošetření - vyšetření			
		lékaři		SZP	celkem	na 10 tis. obyvatel	na 1 lékaře ¹⁾ a den	na 1 lékaře ¹⁾
		celkem	na 100 tis. obyvatel					
Domažlice	2	2,00	3,40	3,00	9 950	1 689	20	4 975
Klatovy	3	1,86	2,12	5,00	16 425	1 875	35	8 831
Plzeň - město	12	14,92	9,09	26,98	77 299	4 707	21	5 181
Plzeň - jih	7	2,24	3,27	4,30	14 559	2 137	26	6 500
Plzeň - sever	3	1,80	2,44	1,87	6 274	854	14	3 486
Rokycany	3	1,92	4,21	3,00	15 189	3 336	31	7 911
Tachov	1	2,00	3,88	1,40	10 461	2 033	21	5 231
Plzeňský kraj	31	26,74	4,86	45,55	150 157	2 734	22	5 615
ČR	299	321,00	3,14	638,79	2 022 131	1 982	25	6 299

¹⁾ součet úvazků (včetně smluvních)

Počet ambulantních lékařů TRN na 100 tisíc obyvatel a počet ošetření na 1 lékaře a den v Plzeňském kraji v roce 2003

Osoby dispenzarizované pro netuberkulózní onemocnění dýchacího ústrojí (DÚ)

Onemocnění (diagnóza MKN 10)	Počet dispenzarizovaných osob						
	ČR na 10 tis. obyvatel	Plzeňský kraj				z celku kraje osoby nově přijaté ¹⁾	
		celkem	z toho		na 10 tis. obyvatel	muži	ženy
			ženy	děti (0-14 let)			
Zhoubné novotvary DÚ ověřené cytologicky nebo histologicky (C33-C34, C39.9)	16,24	434	100	-	7,90	107	26
Neověřené zhoubné novotvary DÚ	1,70	75	25	-	1,37	12	7
Nezhoubné novotvary DÚ (D14.2-4, D19.0)	3,85	336	152	2	6,12	17	7
Zánětlivá onemocnění plic (J12-J18, J85.0-2)	38,06	2 891	1 188	246	52,63	479	392
Chronická bronchitis (J41-J42, J44.0-9)	211,05	12 310	5 264	12	224,10	643	439
Astma bronchiale (J45.1-9, J46)	111,28	8 222	4 214	225	149,68	366	508
Emfyzém plic (J43.0-9)	10,11	651	216	-	11,85	127	84
Bronchiektázie (J47)	4,29	187	84	2	3,40	3	3
Sarkoidóza (D86.0,2)	7,83	416	256	1	7,57	8	7
Pneumokoniózy (J60-J66)	14,46	791	147	-	14,40	23	9
Difúzní plicní fibrózy a alergická alveolitis (J67.0-9, J84.0-9)	5,05	263	135	1	4,79	22	12
Nenádor. onemocnění pohrudnice (J86-J94)	7,86	430	154	4	7,83	10	18
Nemoci plicního oběhu a následky oběhových změn (I26-I28)	6,50	389	181	-	7,08	20	18
Jiná netuberkulózní onemocnění DÚ se závažným průběhem (J68-J80, J96.0-9, J98.0,4,6-9)	16,87	762	323	-	13,87	75	55
Celkem	455,16	28 157	12 439	493	512,59	1 912	1 585

¹⁾ Nově zjištěná onemocnění (poprvé v životě pacienta)

Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou a plicní rakovinou

Území, okres	Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou				Osoby s vyšším rizikem onemocnění plicní rakovinou
	skupina R1 ²⁾		skupina R2 ³⁾		
	celkem	z toho děti (0-14 let)	celkem	z toho děti (0-14 let)	
	absolutně				
Domažlice	98	1	291	51	1 421
Klatovy	309	-	144	60	423
Plzeň - město	1 384	-	2 040	121	2 753
Plzeň - jih	252	-	336	29	769
Plzeň - sever	112	-	320	5	401
Rokycany	356	2	263	172	431
Tachov	322	-	39	7	1 282
Plzeňský kraj	2 833	3	3 433	445	7 480
ČR	34 168	153	29 475	3 140	135 636
	na 10 000 obyvatel ¹⁾				
Domažlice	16,6	2,1	49,4	106,8	241,2
Klatovy	35,3	-	16,4	87,5	48,3
Plzeň - město	84,3	-	124,2	108,0	167,6
Plzeň - jih	37,0	-	49,3	53,7	112,9
Plzeň - sever	15,2	-	43,6	8,3	54,6
Rokycany	78,2	5,7	57,8	489,6	94,7
Tachov	62,6	-	7,6	15,3	249,1
Plzeňský kraj	51,6	0,7	62,5	105,0	136,2
ČR	33,5	1,0	28,9	20,0	133,0

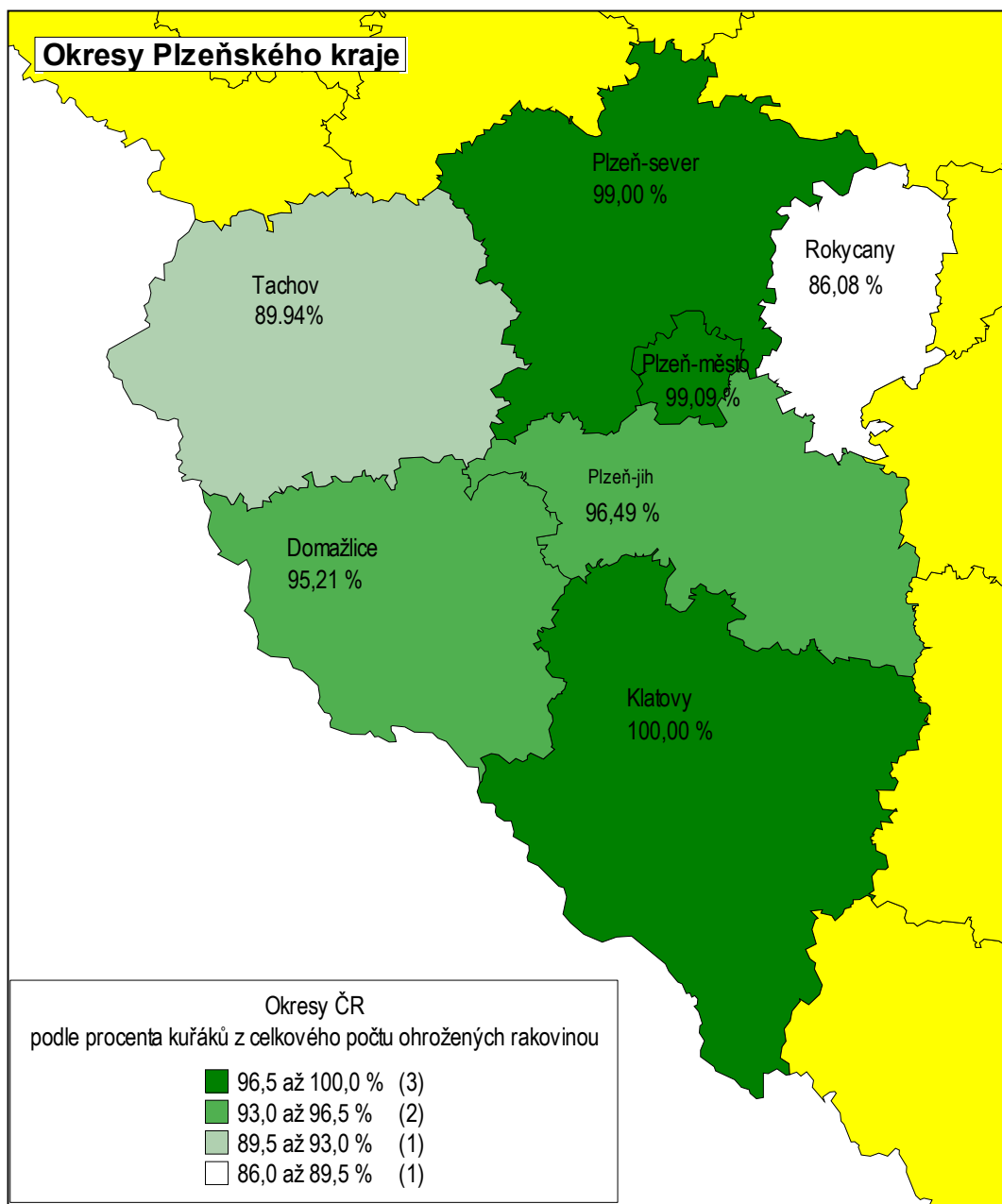
¹⁾ Celkový počet, resp. děti ve věku 0-14 let (k 1.7.)

²⁾ Skupina R1 - do této skupiny přerazují osoby ze skupiny P II (resp. přeřazené z P I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakterií dýchacího ústrojí), nebo M II (resp. přeřazené z M I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakterií mimo dýchacího ústrojí) jestliže :

- a) mají závažné přidružené nemoci,
- b) mají závažné přidružené podmínky,
- c) mají rozsáhlé zbytkové změny po léčení tuberkulózy nebo jiné mykobakterií.

³⁾ Skupina R2 - do této skupiny se zařazují osoby v kontaktu s bakteriologicky ověřenou tuberkulózou nebo jinou mykobakterií

Procento kuřáků z celkového počtu osob ohrožených rakovinou

Využívání lůžkového fondu plicních oddělení nemocnic a odborných léčebných ústavů (OLÚ) a zatížení zdravotnických pracovníků

Ukazatel	Nemocnice		OLÚ	
	kraj	ČR	kraj	ČR
Počet oddělení	2	44	3	24
Počet zaměstnanců ¹⁾				
lékaři	13,60	173,97	4,87	86,41
střední zdravotničtí pracovníci celkem	36,44	619,07	33,14	458,23
střední zdravotničtí pracovníci u lůžka	34,44	574,82	31,14	410,23
nižší a pomocní zdravotničtí pracovníci u lůžka	9,64	167,34	12,00	109,56
Průměrný počet lůžek	77,00	1 762,28	148,98	2 205,64
Průměrný denní stav obsazených lůžek				
celkem	43,7	1 279,9	115,5	1 564,4
na 1 lékaře	3,2	7,4	23,7	18,1
na 1 SZP u lůžka	1,3	2,2	3,7	3,8
Počet lékařů na 100 lůžek	17,66	10,12	3,41	4,04
Počet SZP na 100 lůžek	47,32	36,01	23,17	21,41
Počet hospitalizovaných	1 774	38 929	662	15 586
Nemocniční letalita	71,9	86,2	91,9	56,8
Využití lůžek ve dnech	206,9	265,1	282,9	258,9
Průměrná ošetrovací doba	9,0	12,0	63,7	36,6
Prostoj lůžek ²⁾	2,6	2,8	18,0	12,2

10

¹⁾ Součet úvazků

²⁾ Ve dnech na 1 hospitalizovaného z lůžek schopných provozu

Seznam nemocnic s plicním oddělením v kraji:

Fakultní nemocnice Plzeň

Nemocnice s poliklinikou Klatovy

Seznam OLÚ s plicním oddělením v kraji:

Léčebna TRN Janov (2 oddělení)

Psychiatrická léčebna Dobřany

Tuberkulóza a respirační nemoci - lůžková péče v Plzeňském kraji v letech 1990 - 2003

Nemocnice		Lékaři přepočtený počet	SZP celkem	SZP u lůžka	NZP+PZP u lůžka	Průměrný počet lůžek	Využití lůžek ve dnech
Plzeňský kraj součet nemocnic ¹⁾	1990	9,43	31,00	27,00	8,50	90,00	275,4
	1995	7,89	34,71	31,71	9,59	90,00	286,1
	2000	10,19	33,28	31,28	9,48	75,50	249,4
	2003	13,60	36,44	34,44	9,46	77,00	206,9
Nemocnice s poliklinikou Klatovy ²⁾	1990	1,70	7,00	6,00	0,50	30,00	260,5
	1995	1,70	8,00	7,00	0,59	30,00	268,9
	2000	2,31	7,35	6,35	0,48	20,00	192,5
	2003	2,31	8,00	7,00	0,46	20,00	270,6
Fakultní nemocnice Plzeň ³⁾	1990	7,73	24,00	21,00	8,00	60,00	282,9
	1995	6,19	26,71	24,71	9,00	60,00	294,8
	2000	7,88	25,93	24,93	9,00	55,50	269,9
	2003	11,29	28,44	27,44	9,00	57,00	184,6
Léčebna TRN Janov zařízení celkem ⁴⁾	1990	11,17	-	-	-	259,00	224,6
	1995	8,83	37,19	32,76	18,31	226,00	244,5
	2000	10,34	32,52	32,52	14,58	226,00	229,7
	2003	7,30	35,94	35,94	19,00	195,00	281,9
Psychiatrická léčebna Dobřany - odd. TRN ⁵⁾	1990	0,85	-	-	-	80,00	254,3
	1995	2,00	16,00	14,00	10,00	80,00	321,2
	2000	1,76	14,00	13,75	7,60	62,00	281,2
	2003	1,76	16,00	14,00	8,00	59,98	328,7

Poznámka:

Spádové oblasti nemocnic a léčeben vznikly historicky a stále jsou v rozhodujícím počtu případů dodržovány (odsouhlaseno s vedoucími lékaři).

¹⁾ spádová oblast - Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany, Tachov
(v letech 1990 - 1995 bez Tachova)

²⁾ spádová oblast - Domažlice, Klatovy

³⁾ spádová oblast - Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany, Tachov,
(v letech 1990 - 1995 bez Tachova)

⁴⁾ spádová oblast - Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, z ostatních krajů cca 10% pacientů

⁵⁾ spádová oblast - ostatní kraje ČR (bez Moravy)

**Tuberkulóza a respirační nemoci - lůžková péče
v Plzeňském kraji v letech 1990 - 2003 (pokračování tabulky)**

Nemocnice		Průměrná ošetřovací doba	Počet hospitalizovaných	Počet zemřelých	Průměrný denní stav obsazených lůžek		
					na 1 lékaře	na 1 SZP	na 10 tis. obyvatel spád. obl.
Plzeňský kraj součet nemocnic ¹⁾	1990	16,1	1 538	109	7,2	2,5	1,33
	1995	13,0	1 983	143	8,9	2,2	1,40
	2000	12,2	1 548	109	5,1	1,6	0,94
	2003	9,0	1 774	127	3,2	1,3	1,00
Nemocnice s poliklinikou Klatovy ²⁾	1990	25,3	309	51	12,6	3,6	1,44
	1995	19,6	411	48	13,0	3,2	1,50
	2000	14,5	265	29	4,6	1,7	0,72
	2003	15,5	349	42	6,4	2,1	1,03
Fakultní nemocnice Plzeň ³⁾	1990	13,8	1 229	58	6,0	2,2	1,28
	1995	11,3	1 572	95	7,8	2,0	1,36
	2000	11,7	1 283	80	5,2	1,6	1,01
	2003	7,4	1 425	85	2,6	1,1	0,99
Léčebna TRN Janov zařízení celkem ⁴⁾	1990	32,2	1 807	259	14,3	-	1,83
	1995	32,7	1 692	341	17,1	4,6	1,76
	2000	32,6	1 594	230	13,8	4,4	1,66
	2003	41,5	1 325	275	20,6	4,2	1,74
Psychiatrická léčebna Dobřany - odd. TRN ⁵⁾	1990	233,8	87	18	65,6	-	0,09
	1995	148,1	174	54	10,0	5,0	0,11
	2000	146,5	119	36	27,1	3,5	0,08
	2003	175,2	113	37	30,7	3,9	0,09

Poznámka:

Spádové oblasti nemocnic a léčeben vznikly historicky a stále jsou v rozhodujícím počtu případů dodržovány (odsouhlaseno s vedoucími lékaři).

¹⁾ spádová oblast - Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany, Tachov
(v letech 1990 - 1995 bez Tachova)

²⁾ spádová oblast - Domažlice, Klatovy

³⁾ spádová oblast - Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany, Tachov,
(v letech 1990 - 1995 bez Tachova)

⁴⁾ spádová oblast - Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, z ostatních krajů cca 10% pacientů

⁵⁾ spádová oblast - ostatní kraje ČR (bez Moravy)